

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 11.

Kartell-törvény.

(K. Ö.) A budapesti szabóiparosok szövetekezete a Ludovika Akadémia egyenruházati szállításánál legyűrte a nagyvállalkozók csoportját és 16 ezer koronával olcsóbb ajánlattal megszerezte magának az egyenruházati szállítást. A nagyvállalkozók csoportja által tett ajánlat 44—45 ezer korona között mozgott. Hangoosan szóló beszéd ez. Amit mindig hangoztattunk, hogy a kartellek lényege semmi egyéb, mint pusztán az áremelésre való spekuláció, me itt is beigazosást nyer. Beszélhetnek nekünk, amennyit akarnak, hogy a tultermelés következtében elő állott gazdasági fejletlenség szükségessé teszi a termelés kontingentálását, az árak limitálását, mi csak azt látjuk, hogy a kartell mindig áremelkedést von maga után.

Pedig alig van hét, hogy újabb kartell alakulásról nem hallanánk. Nem csoda. Egyik kedvet kap a másiktól. Most van alakulóban a petroleum-kartell. Itt az ősz és jön a tél. Világítani kell és a petroleumkartell a legszegényebb nép-

osztálynak drágítja meg a megélhetést. Itt van a vaskartell. És a szabad verseny dicsőségére az állam is beáll a kartellbe, hogy vasművei többet jövedelmezzenek. Holott az lenne a kötelessége, hogy a kartellen kívül állva, az árak szabályozására hathatna. Itt van a malomkartell. Megszokták az enormis lisztárakat, melyek már a fogyasztást is csökkentették. A magas árak mellett ki kell tartani, azért kartellt kell kötni. A többi megcsinálják a lisztkereskedők. És a fogyasztó, ha drága, ha olcsó valamely termény, egyformán drágán él. Most 20 korona a buza ára, de a kenyérlisztet csak egy fillérrel kapja olcsóbban, mint mikor a buza ára 28 korona volt. Itt van a téglagyárak kartellje. Hat igen kellemes állapot az, hogy a téglát 54 koronával lehet eladni, mikor 35 koronás ár mellett is haszonnal lehet dolgozni.

Dehát ki tudná felsorolni a kartellek légióit. Mindaz, amit érzünk, amivel ruházkodunk és amivel a mindennapi kenyerünket megkeressük, kartellirozva van. A gazdasági szabadelvűség a minden téren való szabad versenyt hirdeti és ime minden téren meg van gátolva a szabad verseny.

A kartellek garázdálkodása a kartelleknek törvényhozási uton való szabályozására vezet. Monopolumszerű alakulásuk lévén, más nem bír velök, csak az állam.

Régi mondás, de igaz, hogy szeretjük Ausztriát utánozni. A különös a dologban csak az, hogy a jót egyáltalában nem, vagy csak nagy nógatásra utánozzuk. Ausztriának van kartell-törvénye. De mivel ez elég hathatósan nem bizonyult, minduntalan javítanak rajta. Így újabb is egy egészen szerves kartell-törvényjavaslat van az osztrák parlament előtt. Nem ismertetni, csak jelezni akarjuk, mely elvekre támaszkodik a kartell-törvényjavaslat.

A kormány ellenőrizni tartozik mind azokat a vállalatokat, melyek a szabad verseny meggátolására alkalmasak. A kormánynak jogában áll megtiltani mind azokat a megállapodásokat, mely a tényleges gazdasági állapotnak meg nem felelő magas árak elérését célozzák, a szükséges javak előállítását megszorítják és az árut silányabb minőségűvé teszi. A javaslat egyúttal erős büntető szankcióval akar érvényt szerezni a törvény rendelkezéseinek.

Látni való, hogy a javaslat oda vág,

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A Holnap.

Ha jól tudom, Kozma Andornak van egy pompás kis szatirája, »Kölcsönös babér« címmel. Így kezdődik:

Oly kedves fincskák!
 Egymást szeretik,
 Hogy kissé hiúcskák,
 Illik az nekik.
 Bámulják egymást kölcsönben:
 »Uram, lángész lobog önben!
 »Uram, önben
 Nem különben.«
 A hajuk bozontos,
 Pózuk: isteni!
 És ez szörnyű fontos,
 Mert ez a zseni! . . .

Önkéntelenül is ez a vers jut az ember eszébe, mikor elolvassa a Holnap előszavát,

melyet Antal Sándor irt azokról a többnyire nagyváradai ifju-óriásokról, a kik viszont saját lapjaikban Antal Sándor zseniáltságát zengték nem is olyan régen. Most Antal tette meg őket lángelméeknek. Nem maradt adósuk, kvitek lettek.

Nézzük először az előszó-féléket.

Antal Sándor a Holnap poétáinak — cabaret-nyelven szólván — a conferencierjük. A conferencier affele szellemes csevegő, a kinek ötletei a hallgatóságot mosolyra derítik. Nos hát Antal Sándor kitűnő conferencier. Nem tudjuk, mennyire fakadnak ötletei az igaz meggyőződésből, de hogy humorosak, az bizonyos. Pl. mikor Adyt összeméri Kazinczyval s azt mondja, hogy a magyar nyelv Kazinczy óta nem köszön senkinek annyit, mint Adynak. Nehány lappal odább ismét nem talál a világirodalomban más megfelelő szellemi társaságot Adynak, mint Shaksperet és a bibliát. A többi kismiska. Szegény biblia, szegény Shakspere,

szegény Kazinczy! Így ugyan még le nem tisztelték őket. Szerencsénk, hogy még ezt a dicséretet is kiállják . . .

Ez a nagy kolompolás igen kedvezőtlenül vezet be a kötetet. Az igazi nagyságok nem szorulnak barátaik tömjénezésére, hízog, bombasztikus előszavaira. Megállanak a maguk lábán, megélnék a maguk nagyságából. Az igaz, hogy előszót mindenki kaphat, míg az igazi nagyságra születni kell.

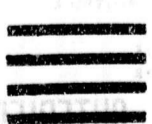
A kötetnek csaknem a felét Ady foglalja el; de ha hozzávesszük a többi »Holnapistának« ama verseit, melyek alá csak tévedésből nem került Ady neve, akkor Adyénak vallhatjuk a könyvnek jó háromnegyed részét.

Az Adyismus ma éppen olyan járvány a gyöngébb poéták közt, mint volt az 50 es évek elején a Lisznyaizmus. Ugy-e bár, ma azt sem tudjuk már jóformán, ki volt az a Lisznai Kálmán? Ugyanaz, a mi manap Ady. Gondolatokban szűkölködve, a kifejezéses cifraságá-

Rákóczi-út
 Oláry-ház

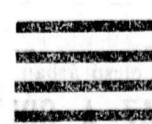
TANKÖNYV

és iskolaszer szükségletünket szerezzük

SEBŐ IMRE

könyv és papirkereskedésben Nagyváradon Rákóczi-út.

Rákóczi-út
 Oláry-ház

ahova kell. Mert a kartelek célja ugy sem egyéb, mint a viszonyoknak meg nem felelő magas árak elérése, amit egyébként úgy is elér, ha a szükséges javak termelését megszorítja.

Nekünk jobban fájnak a kartellek, mint másoknak, mert kiforratlan gazdasági viszonyaink vannak. Ki kellene kaparni a miniszteriumban elheverő valamely kartell-törvényjavaslatot és tenni valamit.

A bán titkos tanácsosi esküje. A királyi várbán tegnap délelőtt 11 órakor a legutóbb kinevezett titkos tanácsosok: Bárány Pál horvát bán, Bernáth Géza, a kir. kuria másodelnöke és gróf Festetics Pál letették az esküt ő Felsége kezébe. Ez ünnepélyes aktusnál báró Aehrenthal közös külügyminiszter és gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagyküldtek közre: az eskümentát báró Buschman Ferenc udvari és miniszteri tanácsos olvasta. A titkos tanácsosok eskütétele után Popovics Vazul banjalukai metropolita tette le az esküt ő Felsége kezébe; ez alkalommal báró Burián István közös pénzügyminiszter és gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagyasztaltak, az eskümentát pedig báró Lazarrini Piusz közös pénzügyminisztériumi osztályfőnök olvasta. Az eskütételnél báró Burián diszmagyarban jelent meg. Az új titkos tanácsosok, valamint Popovics metropolita az eskütétel után ő Felségénél kihallgatáson jelentek meg. A király tegnap délelőtt egy negyed 12 órakor báró Rauch Pál horvát bánt magánkihallgatáson fogadta, melyen a bán a horvátországi helyzetről tett jelentést.

Dessewffy Aurél gróf lemondása. Élénk emlékezetben van még az a heves affér, mely július 3-án játszódott le a főrendiházban. Ezen az ülésen okolta meg Zselénszky Róbert,

az Országos Gazdasági Egyesület egyik alelnöke a tőzserdetormra vonatkozólag benyújtott javaslatát. Arról kellett határoznia a főrendiháznak, hogy kívánja-e tárgyalni a Zselénszky gróf javaslatát, igen-e vagy nem. A szavazatok tökéletesen egytormán oszlottak meg. Huszonnégy főrend kívánta a javaslat tárgyalását, huszonnégy nem kívánta. Mint elnöknek, Dessewffy Aurél grófnak kellett döntenie. Dessewffy a Zselénszky-féle javaslat tárgyalása ellen szavazott s ezzel a kérdést eldöntötte. Dessewffy gróf akképpen vélekedik, hogy bármily korrekt és helyeslendő legyen is cselekedete politikailag, mégis abban a száraz tényben, hogy a Zselénszky gróf tőzsejajavaslata ellen volt kénytelen szavazni, bennfoglaltatik az összetérhetetlenség kritériuma. Mert már magában véve azt a körülményt se egyeztetheti össze elnöki állásának tekintélyével, hogy eljárása elnöktársával: Zselénszky gróffal szemben magyarázatra szorult. Ezért föltétlenül lemond. Dessewffy gróf lemondásának bejelentését az OMGE tanácsulise mély sajnálattal és megdöbbenéssel vette tudomásul.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

A csütörtöki nagy viták után tegnap már sokkal csendesebb mederben tárgyalta le Nagyvárad város törvényhatósága a még hátralevő ügyeket.

Hosszabb vitát csupán a községi iskolák költségvetése keltett, amelyet le is vettek a napirendről; és a vasárnapi munkaszüneti törvényjavaslat kérdésében szóialtak fel többen. Végre is a tanács javaslatát fogadták el.

A második napi tanácskozás lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnökölt.

A törvényhatóság tagjai közül alig huszan voltak jelen.

Az előző napi gyűlés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítették s áttértek a még hátralevő ügyek tárgyalására.

A gyámpénztár 1907. évi zárszámadását elfogadták.

A községi polgári és elemi iskolák 1909. évi költségvetés előterjesztésénél Dóri Ferenc emel egyes tételek ellen kifogást s indítványozza, hogy adják vissza helyesbítés céljából az egész költségvetést a tanácsnak.

Dr. Várady Zsigmond elfogadja Dóri indítványát. Ez alkalomból felveti, hogy a könnyebb megértés céljából az ügyeket ne felolvasva, hanem előadva terjeszszék elő. Ezt ajánlja a tanácsnak.

Ragány János főszámvevő részletes felvilágosításokkal szolgált a felhozott kifogásokra.

Gábel Jakab az új elemi kézi munkatanítónői állásra felvett összeg törlését indítványozza; ez felesleges az elemi iskolánál, mert a rendes tanítónőknek kell a kézi munkatanítást ellátni. Az állást ne töltsék be.

Dr. Adorján Emil szintén az új kézimunkatanítónői részére felvett összeg törlése mellett érvel.

Rimler Károly polgármester rámutat, hogy a munkatanítónői állást az augusztus havi közgyűlés szervezte.

Dr. Várady Zsigmond változatlanul fogadja el az előterjesztést, anélkül, hogy a kérdéses állás betöltésének kimondását már most kíváná.

Többek hozzászólása után dr. Stócker József azt indítványozza, hogy egy évre ideiglenesen töltsék be az állást s ha feleslegesnek bizonyul, jövőre beszüntethetik.

Hlatky Endre nem látva veszélyt abban, ha egy hónappal elhalasztaná a törvényhatóság a kérdést. Meg kell tudni, hogy ezen álláshoz megkapja-e a város az államtól az évi 800 korona segélyt. Ha a segélyt megkapjuk, nincs ok az állás beszüntetésére. Egyelőre halasszák el a határozathozatalt.

A nagy többség az elhalasztást fogadta el.

Hosszabb vita fejlődött ki az ipari munka vasárnapi és ünnepnapjai szüneteléséről szóló törvényjavaslatnál, amelyet véleményes jelentéssel céljából küldött le a miniszter.

val takarta az ürességet s azt hitte, minél jobban kiadtateremtettézi a verseit, annál több a gondolat. Adyék is a nyakatekert jelzőkkel operálnak s ez nekik a költői mélység. Csak az különbség, hogy Lisznyaiék cifra szürben, fokossal magyarkodtak, Adyék pedig kávéházban, abszinttól mámorosan dalolják halvaszületett, félig-meddig érthető mondókájukat.

Mondom, kár az Adyzmusnak ez a tulajdonsága, mert egyébként a kötetben föl-fölszillan a tehetség. Dutka Ákosnak annál jobb a versei, minnél kevesebb bennük az Ady-utánzás. A »Naplement« és a »Meotis lánya«, de kivált a gyűjteménybe fel nem vett versei a magyar poézis tiszta forrásából fakadtak. Tehetség Emőd Tamás is. Nyelvezetében van kifejező erő, vannak gondolatai. Legsikerültebb az a verse, melyben a hetven gályarab prédikátorról ír, a kiket magyarságukért a német császári önkény (nem pedig vallásukért a »magyar klerikálizmus«, mint valaki jónak

látta ráfogni) gályarabságra küldött. Kár, hogy Emőd is Adyástáskodik. A »Krisztus szobra« izléstelen torzkép, a Lellei Nagy András pedig igen-igen gyenge tömjénezés.

Örülőbb köztük is Fekete Gyula, bár ő is tapogatózik. Néhány semmitmondó, a napilapok »különléle« rovatjának élére való verse mellett a »Szögedi interieur« hangulata és a »Bolond« gondolata jelzik, hogy szerzójük próbál a saját ösvényén is járni. Miklós Jutka versei közül azok a jobbak, a melyek a kötetbe fel nem vettek. A »Baál isten« kivételével, melyben van gondolat, a többi a középszerűségen is alul marad.

Balázs Béla és Babits Mihály ellenben csak Ady-utánzók, még pedig a gyengébbekből. Balázs jelentéktelen kezdő, Babits sem több. A »Vérivő leányok«, a »Golgotai csárda« s a »Feketeország« az izléstelenség és az anti-poézis szörnyszülöttei, amelyek alá bizony sokan restelnék aláírni a nevüket. Koronájuk

persze az Ady-versekben van meg. Egyet, a rövidebbekből, hadd írjunk ide egész terjedelmében, ijesztő példaadásul:

A fekete zongora.

Bolond hangszer: sir, nyerit és bug.
Fusson, a kinek szíve bus,
Ez a fekete zongora.
Vak mestere tépi, cibálja,
Ez az Élet melódiaja,
Ez a fekete zongora.

Fejem zugása, szemem könnye,
Tornázó vágyaim tora.
Ez mind, mind: ez a zongora.
Boros, bolond szívemnek vére
Kiomlik az ő ütemére
Ez a fekete zongora.

Hát ebben lehet mélységeket és nagyságokat kutatni, de nem józan észszel. Ilyen össze-visszakuszált, örültségre, vagy mámoros

Szigoruan szabott árak.

férfi pique ingek darabja	110,	140,	185	kr.
férfi zefir	95,	140,	195	»
férfi gallér minden fazonban	11,	15,	»	»
Tiszta selyem nyakkendők darabja	25,	38,	47	»

Gyermek fehérneműk rendkívül olcsó árban

!! Még eddig nem létezett olcsó árak !!

==== Csak jobb minőségű árak! ====

Szintartó tenis flanel minden színben	mtre	—	—	—	15	kr.
120 cm széles kosztüm szövetek	»	—	—	—	39, 55, 78	»
140 »	»	—	—	—	75, 140, 175	»
Valódi francia delainok	»	—	—	—	55,	»
Szeleci himzések	»	—	—	—	10, 15, 25	»

Tulkövetelés kizárva.

ÁRUHAZ A GÓLYAHOZ Szent László-tér (Holdas templom mellett) GUTFRIED TESTVÉREK.

E lap előfizetői 5 százalék pénztári engedményben részesülnek.

A városi tanács, a főkapitány javaslatához képest tette meg előterjesztést. A pálinkamérésekre nézve az egész napi bezárást proponálja, ellenben a napi piacnak az ünnepnapokon való eltiltását nem javasolja.

Schwarz Izidor az üzleteknek és üzleti irodáknak szombat este 6 órától hétfő reggel 6 óráig tartó bezárását, a gyárak irodáiban pedig szünnepnapokon felváltva csak egy-egy alkalmazott bennlételet kívánja megszabni reggel 8 órától 10 óráig.

Sziládky Ernő és Beczkay Lajos szombat este csak 8 óráig tartja az üzleteket bezárhatónak, mert a munkásnép szombaton este vásárolhat csupán.

Dr Várady Zsigmond a törvényt a viszonyokhoz alkalmazandónak tartja. Két pont különösen sérelmes kulturális és gazdasági szempontból. Hogy az állampénztár érdekében a szesz italok kimérése 10 óra után is szabad. Az alkoholizmus a legnagyobb veszedelme a nemzetnek. Ezt nem lehet szó nélkül hagyni. Indítványozza, hogy feliratban kérjék, miszerint legalább a szünnepnapokon egész napra csukják be az italméréseket. A másik sérelem a napi piac eltiltása a szünnepnapokon. Ez helytelen s a város ennek is adjon kifejezést.

Dr Ágoston Péter az italmérésekre nézve elfogadja az előterjesztést. A napi piacra vonatkozólag azonban más véleményen van. Szoktatni kell a népet, hogy szükségleteit előre szeresse be. A törvényt azért sem tartja elfogadhatónak, mert a mai állapottal szemben visszavetést akar. Eddig csak délelőtt tíz óráig voltak nyitva az üzletek, most délig akarják az időt meghosszabbítani. De ez nem fog menni a törvény dacára sem, mert a munkásság nem fog dolgozni tovább. Ezután még bírálta a törvény egyes intézkedéseit.

Gerdán Armin főkapitány éppen ellenkezőleg, haladást lát a törvényjavaslatban, mert egyöntetűséget teremt. Csupán a szeszadó miatt ragaszkodik a javaslat az italmérések nyitvatartásához. A napi piac fentartását éppen a munkásnép érdeke követeli.

A közgyűlés elhatározta, hogy feliratot intéz a miniszterhez, amelyben a pálinkamérések egész napon való bezárását, a napi piac-

nak délelőtt 10 óráig fentartását s az üzletek nyitvatartásának szombaton este csupán 8 óráig engedélyezését véleményezi.

A csatornázási szabályrendelet tárgyalását levették a napirendről.

Az apróbb ügyek elintézése után a két napos közgyűlés véget ért.

Kitiltott könyvek az iskolában.

Kinos feltűnést keltett az év elején a bi-harmegyei kir. tanfelügyelő jelentése, melyben arról számolt be, hogy több román iskolában hazafiatlan irányú tanítási rendszert talált. A hazafiatlan tanítók ellen hivatalból megindították az eljárást és a legtöbb tanítót meg is büntette a bíróság. A bírósági tárgyalások során a tanítók mindannyian gyengén védekeztek, azonban saját büntöklést tudták be, hogy hazafiatlan dolgokat műveltek. Jelenleg azonban a feljelentett tanítók közül akadt egy, aki beismerte, hogy nem a saját akaratából, hanem felsőbb parancsra tette amit tett. Allítását pedig hivatalos okmányokkal igazolta, ami most már igen szenzációs színezetet ad a tanítók magatartásának, mert megállapíthatják, hogy a tanítók csak eszközök voltak egy felsőbb hatóság, az aradi görögkeleti konsistorium kezében, mely tervszerűleg, parancsra tétetett mindent, ami felszínre került.

A nyilvánosságra jutott bírósági tárgyalásról tudósítónk a következőket jelenti Nagyszalontáról.

Gerdán György marciházai görögkeleti tanító iskolájában Vasady Lajos tanfelügyelő miniszterileg kitiltott tankönyveket talált, melyeket a tanító mint rendszeres tankönyveket alkalmazott. Ezek közül le is foglalt két példányt s az esetről a megyei közigazgatási bizottságnak tett jelentést. A közigazgatási bizottság az ügyész útján elrendelte a tanító ellen az eljárás megindítását.

Marciháza község a nagyszalontai járás-bíróság jogkörébe tartozik, azért itt folyt a vizsgálat. A tárgyalások során a bíróság beigazoltnak látta azt, hogy Gerdán György a kitiltott tankönyvek alkalmazásával államellenes kihágást követett el, azért öt 20 korona 10 és 10 korona mellékbüntetésre ítélte.

A tárgyalás alatt Gerdán György nem ismerte el bűnösségét. Kijelentette, hogy ő csak felsőbb rendelkezésre tett mindent. Az iskola tankönyvekre vonatkozólag nem a tanító akarata érvényesül, hanem az iskolát fenntartó hatóságé. A tanévre pedig az aradi görögkeleti konsistorium minden ilyen felekezeti iskolához jegyzéket küldött, amelyben a használandó tankönyvek vannak előírva. Ebben a jegyzékben pedig el van rendelve a kitiltott tankönyvek tanítása is.

A kérdéses jegyzéket a tanító a bíróság előtt fel is mutatta. A nagyszalontai bíróság azonban határozatilag mondta ki, hogy bárha felettes hatósága rendelte is el a tankönyvek alkalmazását azokat használni nem lett volna szabad, annyival is inkább, mert a könyvek kitiltására vonatkozó miniszteri intézkedés a tanítók hivatalos lapjában a »Néptanítók Lapja«-ban is megjelent.

A nagyon enyhe büntetés kiszabásánál a bíróság a tanító büntetlen előéletére volt tekintettel.

A kamara és a munkaszüneti törvényjavaslat.

A vasár- és ünnepnap munkaszünetéről szóló törvénytervezetre a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara elkészítette véleményes jelentését s azt most terjesztette fel a kereskedelmi miniszterhez.

A kamara véleményes jelentése általánosságban a helyes uton halad a törvényjavaslat bírálatánál, s azt célravezetőnek tartja és nem helyezkedik arra az álláspontra, mint egyesek, akik a vasárnap kitűzését munkaszüneti napnak, sérelmesnek tartják, mert a lakosság egy csekély töredéke vallási meggyőződésből a szombatot is megünnepeli. Igenis ez a törvény kifejezést ad annak, hogy Magyarország keresztényország, amelynek lakosságából 95 százalék keresztény.

A kamara véleményes jelentésében a Karácsony első napjának munkaszüneti nappá sorolását sem ellenzi, de csupán azon indokból, hogy a megelőző vasárnapi szünetnek felfüggesztése helyett az alkalmazottaknak kárpótlásul szolgáljon. A husvét és pünkösd vasárnapján azonban nem helyesli a napi piac szünetelését, pedig ezen napok úgy is vasárnapra esvén, teljesen indokolt a teljes munkaszünet.

Teljesen helyes a kamara álláspontja, hogy a munkaszünetet az 1. §. 2. bekezdése szerint nemcsak az ipari munkára, hanem a kereskedelemre s főleg az italmérésekre kiterjesztendőnek tartja, mert az mégis abszurdum, hogy a mikor a beteg részére egy citromot csak a gyógyszerárban lehet kapni, ugyanakkor a pálinkás boltok nyitva állanak s azokban vígan mérik a lelket és testetől alkoholt.

főre valló értelmetlen dadogás a legtöbb Ady-féle és Ady-izü vers. Náluk a zongora nyert, de az ördög is nyert. Halommal vannak efféle kifejezések: Szent átkozott, Ős Kaján, szent korcsma ablak, szép ámulások szent városa, a küherkuléssét! Tetszelegnek abban, hogy ők ezer éve is éltek, csak más alakban; egyszer megjárja ez a licentia, de ismételve: modoroság, közönséges sablon. Sablon a nagy betűk pazarlása: nagyálmu Gyermekek, óriás Daloló, a Vég. Sablon a sokszoros valahol, valamikor, valami, valaki. Sablon a világfájdalom tehetetlen nyöszörgése, a melyre ráfognak, hogy ez a Dévénynél bejövő modern magyarság. Sablon egyes szavak örökös ismétlése: minden szent, a kocsmablak, a mámor, a csend és az aszszonyi haj. A feketeséggel is sok a bajuk: Ady a fekete zongoráról dalol, Dutkának az ablakán fekete leány kacag be, Babitsot pedig egész Feketeország rémitgeti:

Csontig, velőig fekete.
Fekete,
Fekete, fekete, fekete,
Fekete ég és fekete ház . . .

és így tovább egy 37 soros versben 41-szer fordul elő a »fekete.«

Természetes, hogy a mily kevés a tartalom e versekben, olyan kevés a magyar ritmus is. Bizony a legtöbb versre el lehet mondani, a mit Arany János írt az ötvenes évek hasonló különöc kinövéseinek akkor ünnepelt atyámesterének, Lisznyainak:

Hej Kálmán,
Igazán
Megvallván,
Bolondok
E hangok,
Melyeket
E rekedt
Trombita
Sípita.

Holnap? Ugyan ki fog beszélni róluk, szegényekről, holnap? A jóbarátok kölcsönös babérja örömet szerez nekik ma, egyik-másik, ha tehetsége ki tud bontakozni, még lehet is valami, de általában a holnap, a mikor a műreklám elhallgat, azt sem fogja tudni róluk, éltek-e — tegnap.

—r.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Még egyszer a mázsaházak.

Néhány nappal ezelőtt szóvá tettük, hogy a Nagypiacon levő gabona mázsaház kedden zárva van és azt a közönség nem használja. Megemlítettük, hogy milyen kára van ezáltal a falusi gazdáknak, akik ilyenformán arra vannak utalva, hogy ügynökök mázsáin kénytelenek terméseiket, lemérni. Könnyű kiszámítani, hogy egy kocsi gabonánál is forintokra rughat a tapasztalatlan falusi ember kára, ha a mérleg az ügynök javára billen.

Erre a felhívásunkra a rendőrség kijelentette, hogy ezután a gabonamázsa szabályszerűen kedden is rendelkezésére fog állani a közönségnek.

Mi ezt a hirt is leközlöttük.

Kedden azután igen nagy meglepetésünkre azt tapasztaltuk, hogy a mázsaház csakugy, mint a legutóbbi időben zárva maradt, ellenben dobszó utján tudomására adták a közönségnek, hogy a gabonáját a szénamázsan lemérheti.

Erre megjegyezzük a következőket:

1. A széna mázsa százados mázsa azon gabonát mérni nem lehet.

2. A szénamázsa térszél nincsenek munkások, kik a nehéz zsákokat a kocsiról le és fel emelhetik.

3. A gabonáját feladni akaró gazda nem várhat addig míg 100—150 kocsi szénát lemérnek, hogy rá kerüljön a sor.

4. A gabona-mázsa tizedes mázsa, ahol egész pontosan meg lehet a gabonát mérni.

5. A gabona mázsaháznál vannak állandó napszámok, akik a zsákokat a kocsiról le és felteszik és ezért métermázsanaként 4 fillért kapnak.

6. A mázsaházak belügyminiszteri rendelet szerint minden vásári napon nyitva kell lenni.

Megemlítjük még azt is, hogy ha valaki gabonát hoz be vidékről, ha nincs is vásári nap és a városi fogyasztási adóhivatalnál bejelent, — rendelet van rá — hogy a mázsaházhoz azonnal egy mázsatisztnak kell kimenni és a gabonát lemérni.

Figyelmeztetjük arra ismételt az illetékes hatóságot, hogy egész a legutóbbi időkig — kedden mindig nyitva volt a mázsaház és volt is mindig a városnak 25—30 kor. bevétele. Amire kiadása csupán a mázsatiszt napidija volt — 2 korona.

Reméljük, hogy ezen ismételt felszólalásunknak meg lesz már kedden az óhajtott eredménye, mert a gabona-szállításnak most van az ideje. Ezenkívül pedig kezdődik a nagyvásár.

UJDONSÁGOK.

A pápa jubileuma.

Fetser Antal káptalani helynöknek legújabb körlevele a pápai jubileum megünnepléséről intézkedik. Egész terjedelmében közli Szentatyánknak a jubileum alkalmából a papsághoz intézett exhortációját, azután pedig így rendelkezik:

A nagyméltóságú magyar püspöki karnak a f. évi I. számú körrendelet gyanánt közzétett közös főpásztori körlevele szerint a magyarországi katolikus hívek Szentséges Atyánk áldozópapságának ötven éves fordulóját mint közös ünnepet folyó hó 20-án, vagyis az aranymise napját követő vasárnapon fogják megülni.

Midőn erre a t. papságot figyelmeztetem, az ünnepelésre vonatkozó rendelkezéseket a következőkben megújítom:

1. F. hó 13-án vasárnap alkalmas sz. beszéddel a hívek a közelgő ünnepre figyelmeztetendők, buzdítással, hogy gyermeki kegyeletök és ragaszkodásuk jeléül péterillérek adományozzanak, melyek az ünnepen szokott módon összegyűjtendők s az egyházmegyei bivatalkhoz beküldendők lesznek. Az ünnepre a katolikus testületek és intézetek meghívandók.

2. Folyó hó 19-én az ünnep előestéjén az Urangyala után az egyházmegye összes templomaiban a harangok egy negyedórát szóljanak.

3. Folyó hó 20-án a székesegyházban s az egyházmegye összes plebániái és szerzetes-templomaiban Te Deum előrebocsátása mellett ünnepélyes hálaadó sz. mise tartassék (Missa pro Gratiarum actione, cum collecta pro Papa sub una conclusione); mise végén a ciboriumban kitett legméltóságosabb oltárszentség előtt a szentséges atya testi- és lelki jólétéért és nemes szándékainak megvalósulásáért pap és hívek felváltva 3 Miatyánkot és 3 Üdvözlégy-et mondjanak. Az új főpásztorért elrendelt imádság ez alkalommal elmarad.

4. Az örömmünnep külső jeléül, mint a nemzeti ünnepnek, a nemzeti zászló kitűzendő.

Nagyvárad, 1908. szeptember hó 9.

Fetser Antal,

fsz. püspök. káptalani helynök.

* A Szent László templom kifestése.

Fraankó Vilmos c. püspök és a nagyváradai lat. szert. káptalan bőkezűsége művészi hatásúvá fogják varázsolni a régi jó Szent László templom belsejét. Tury Gyula egyházi festőnk, kinek művészi ecsetét több alföldi templom megújított belseje dicséri és Novák István dekorációs festő versenyeznek egymással, vagy inkább váltva dolgoznak a templom belsejének átalakításán. Már most sejthető, milyen derült ünnepies hatást fog tenni a kifestett templom belseje. A világos tónus, melyben mind a figurális mind a dekoratív fogja feltűntetni a boltozatot, s tágasabbnak az egész interieur-t. A szentély boltozatának kifestése csaknem teljesen be van fejezve. Mély vallásos ihletből fakadó kompozíció foglalja el a főhelyet: az Oltári szentség gbrifikációja. Egy angyal magasra tartja az urmatot, gyönyörű rózsaszín felhő felett lebegve; alant szt. Czeccilia orgonál a szentségre emelt szemekkel. Nagyhatásnak ígérkezik a hajó szintén megiehetősen előrehaladt állapotban lévő első kompozíciója: Szent László király templomot épít Váradon. Aligha ez nem lesz Szent László legszebb képe az egész egyházmegyében. Reméljük, hogy olyanforma áhitatot fog kelteni, mint a régi ércszobor, melyről azt mondja az ének:

Nem elégszik senki terád nézni... Kívánjuk e templom díszén fáradozó művészeknek, hogy kész munkájuk — talán október közepén — méltó elismerésre találjon.

* Székely István rectori beiktatása.

Annak idejében nagy örömmel regisztráltuk a lapok hasábjain, hogy egyházmegyénknek tudományra készültégre és irodalmi működésre egyik legkiválóbb tagját, dr. Székely István egyetemi tanárt a budapesti Alma Mater-nek Rector Magnificusává választották. Az új Rectornak beiktatása f. hó 15-én fog végbemenni a szokott lényes ünnepségek keretében a következő program szerint: Délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban ünnepélyes „Veni Sancte”, mely után az egyetem dísztermében ünnepélyes közgyűlés lesz. Ennek tárgyai: Az 1907—1908. tanév története. Előadja: dr. Török Aurél, lelépő Rector Magnificus. Székfoglaló beszéd. A biblia-

kritika fő kérdései korunkban. Mondja: dr. Székely István, a tudomány-egyetemnek az 1908.—1909. tanévre megválasztott Rector Magnificusa. Tanévnyitó beszéd. Mondja: dr. Dudek János, hit-tudománykari dékán. Örvendünk rajfa, hogy az új rector székfoglaló beszéde nem a megszokott sablonos dolog lesz az egyetemi élet köréből, hanem tudományos szakmájának egy érdekes és aktuális kérdését fogja megvitatni. A nagy érdekességgel bíró beszéd bizonyára méltó feltűnést fog kelteni a tudományos világban.

* Falk Miksa halálához. A magyar újságírás nagy halottja, Falk Miksa tegnap reggel óta a Dorottya-utca 10. számú gyászházban fekszik a ravatalon, ahonnan szombaton délután három órakor temetik el a Kerepesi-temetőben. A Budapesti Újságírók Egyesülete tegnap délelőtt rendkívüli választmányi ülést tartott. Az egyesület küldöttséggel kereste fel a polgármester, akit arra kért, hogy a halottnak díszsír helyet adjon a főváros. A polgármester készséggel teljesítette a kérelmet. A magyar országgyűlési tudósítók szindikátusa ma délelőtt hatalmas babérkoszorút helyezett el Falk Miksa ravatalára; a nemzetiszínű szalag felírása ez: „A magyar országgyűlési tudósítók szindikátusa — Falk Miksának.” A Magyar Hírlapírók Nyugdíjintézete a következő gyászjelentést adta ki:

A Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézete igazgatósága mély fájdalommal jelenti, hogy az intézetnek alapítása óta einőke, ki az intézet megalapítása, fejlesztése és felvirágoztatása körül elvéülhetlen érdemeket szerzett dr. Falk Miksa ur, a „Pester Lloyd”-nak négy évtizeden át volt szerkesztője, a magyar királyi Szent István-rend középkeresztese stb. folyó hó 10-én reggel fél 7 órakor jobblétre szenderült. Temetése e hó 12-én délután 3 órakor lesz a gyászházból, (V., Dorottya-utca 14. szám.) Rójuk le kegyeletünket az elköltözött felejtethetetlen emléke iránt azzal, hogy végtisztességén testületileg veszünk részt. Budapest, 1908. szeptember 10-én. Emlékét mindenkor kegyelettel őrizzük!

* Tanítónő kinevezése. A vallás és közoktatási miniszter Csorja Margit oklev. tanítónőt az izsópallagi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezte ki.

* Megakadályozott temetés. Tegnap számunkban részletesen megemlékeztünk róla, hogy Felsődena községében Kurtuly Ilona a baptista felekezet szerint leendő eltemetését a görög keleti lakosság nem akarta megengedni, miből kifolyólag csendőrséget kellett a helyszínre kirendelni. Mint ujabban értesülünk a lakosság eddigi állásfoglalásától el állott, mert nem akart szembeállni a megerősített csendőrökkel. A temetés tegnap délután csendőri fedezet mellett megtörtént, természetesen mindenféle szertartás nélkül.

* Háromszoros tűz Nagyszalontán.

Tegnap délután Demján János nagyszalontai lakosnak kigyuladt a háza. A tüzet hamar észrevették és sikerült is azt lokalizálni. Alig távoztak el a tüzők a háztól, mikor egy félóra múlva ugyanott ismét felcsaptak a lángok a háztető másik részében. A tüzők még le se szereltek s így még idejében eloltották a tüzet. A két tüzeset után egy órai időköz után a tető harmadik sarkából tört ki a tűz. Ennél az esetben már nem tudták eloltani a lángokat s így a tető teljesen leégett. A tűz kétségtelenül gyújtogatás eredménye. A hatóság szigorúan nyomoz a tettes után.

* Olosó fa a szegényeknek. Az eimult télen Nagyvárad városa kísérletképpen nagymennyiségű tűzifát rendelt meg egyik fakereskedő

cégtől s azt minden nyereség nélkül, önköltségen juttatta a szegény lakosságnak. A szegényeken segítve lett, s a városnak sem került költen segíve ez az akció. Horváth Gusztáv a földmunkások titkára és több társa most beadványt intéztek a városhoz, amelyben kéri a tanácsot, hogy a következő télre ismét rendeljen néhány száz waggon lát a munkások részére s azt, mint a múlt évben, ezúttal is a beszerzési áron mint a szegény nép rendelkezésére. A méltó bocsássa a szegény nép rendelkezésére. A méltó bocsássa a szociális szempontból is megszívlelendő kérelmet valószínűleg most is teljesíti a városi tanács.

* **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, e hó 10-én Pázmány Dánielné meghalt. Tewe-tése 12-én lesz Timár-utcai házából a központi (Rulikovszky) temetőben ma délután négy óra-kor. Arvai és igen nagy számu rokonság gyá-szolja.

* **A végrehajtók államosítása.** A nagyvárad kir. ítélőtábla területén működő bir. végrehajtók a végrehajtói kar államosítása tár-gyában ma, szombat este 7 órakor az Európa-vendéglőben értekezletet tartanak, amelyen való szives megjelenésre és ezáltal akciónk támoga-tására a bírói és ügyvédi kar igen tisztelt tag-jait és a t. sajtót tisztelettel meghívjuk és a végrehajtói kar tagjainak figyelmét a megjele-nésre ismételten felhívjuk. Utána bankett fog tartatni. Az előkészítő bizottság megbízásából: Bakó Bálint, Csathó Jenő, Várnai Henrik bir. végrehajtók.

* **A helyi érdekű Köpeniki kapitány.** Az elmúlt éjszaka meglehetősen kínos feltűnést keltett a nyilvános mulatóhelyeken egy egy-szerű öltözötű idegen, aki sorra járva e helye-ket, majd mint pénzügyőr, majd pedig mint titkosrendőr mutatkozott be és szigoruan kuta-tott az után, vajjon nem árusítanak-e cigarettát, minthogy ez tilos. Egyik helyen aztán a mu-latóhely tulajdonos gyanut fogott és rendőrt hi-vatott. A rendőr bekísérte a titokzatos idegent, aki Lupcsa János nagykállói illetőségű csavar-gónak bizonyult. Lezárták. Ugy látszik, az éj-szakai kirándulás még sem volt minden anyagi siker híján, mert megmotozásakor kilenc koronát találtak a jeles férfinál, ki, mint helyi-erdekű Köpeniki kapitány, próbált szerencsét.

* **A könyvtárakat megnyitották.** Most, hogy a tudomány csarnokai az iskolák meg-nyitottak az intéző körök intézkedtek a könyv-tárak megnyitása iránt is, mint amelyek szintén leghatalmasabb terjesztői a kulturának. Őt könyvtár megnyitását adjuk most hírül olvasó-inknak, köztük kath. körünk könyvtárát, ame-lyet csak a tagok használhatnak minden ked-den és pénteken d. u. 5-6 óráig. A közs. is-kolai könyvtárt csak tanítók használhatják. Itt könyvosztás van hétfőn és szombaton d. e. 11-12 óráig. Végül a három népkönyvtárt a réti újvárosi és vuraljai fiúiskolákban, az illető városrészek minden 16 éven felüli polgára in-gyen használhatja. Itt a könyvosztás vasárnap d. e. van 9-től fél 12 óráig. Ezek a könyvtárak fontos szerepet játszanak városunk kulturális fejlődésében.

* **Szülők érdeke.** Minden szülő, akinek gyermeke iskolába jár, saját érdekében cse-lekszik ha az iskolában szükséges könyveket Sebő Imre könyv- és papirkereskedőnél szerzi be (Nagyvárad Rákóczi-ut Oláry ház) Sebő Imrénél ugyanis bármely iskolába előírt könyvet meglehet kapni. Ugyancsak belehet szerezni nála papir, író- és rajzszerkeket, mind kitűnő minőségben — feltűnő olcsó árban Sebő Imre igen jó hírű cég tulajdonosa, ugyanezért szive-sen ajánljuk a közönség pártfogásába.

* **Találtak.** Egy ezüst karperecet. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen, I. em. 7. sz. szobában.

Legujabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁL.

* **Kellemes szórakozás.** Fülöp István az Európa szálloda tulajdonosa kellemes meg-lepetésben részesíti vendégeit. Nap-nap után s esténként mozgó fényképes előadásokat tart, szép időben gyönyörű, Nagyváradon csaknem egyedül álló kertjében, kedvezőtlen idő esetén pedig a tágas étteremben. Hetenként háromszor újváltoztatásos műsor. Nagyszerű magyar konyha. Saját termésű borok és állandóan finom csapolt Dréher-sör. Belépti-díj nincs. A zenét Pócsi Laci hirneves zenekara szolgáltatja.

* **Erdős és Grünfeld-cégnél** Bémer-tér Poynár-palota. Megérkeztek az őszi kosztüm-, kelme és blouz selyem újdonságok, valamint az őszi felöltők. Kosztümök és felöltők jutá-

Reichard gyermek cipői a :: legjobbak. ::

x MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és thea-sütemény kapható. Telefon 395.

ÁVIRATOK.

A főbb politikusok látogatása Kossuthnál.

Budapest, szept. 11. Kossuth Fe-renc állapotában pár nap óta tartós ja-vulás állott be. A minisztert tegnap meg-látogatták Wekerle Sándor miniszterelnök, Apponyi Albert, Burian István, Schönai ch Ferenc, Barabás Béla. A miniszterelnök Kossuthnal az aktuális politikai kérdé-sekről tárgyalt. Többek között a minisz-terelnök kijelentette, hogy a delegációs üléseket nem szeptember utolsó hetében, hanem október első hetében tartják meg.

Sikkasztó pénztáros.

Arad, szept. 11. Az aradszentmár-toni takarékpénztár 30 éves Carl Antal nevű pénztárnoka tegnap Aradon mula-tott. Majd az éjszakát állumpolta s az-tán a Marosba ment s ott nyakig érő vízben fölbölte magát. A megtartott vizsgálat utján megállapították, hogy a pénztárból 300.000 korona hiányzik, melyet a pénztáros sikkasztott el. A pénzt a sikkasztó édes atyja megtérít-tette.

Az orgoványi gyilkosság.

Kecskemét, szept. 11. Az orgoványi gyilkosság ügyében csütörtökön váratlan fordulat állott be. Kappay Lajos vizsgál-bíró maga elé idézte az egyik vádlottat, Farkas Jánost és sikerült őt vallomásra bírni. Farkas beismerte, hogy része volt a gyilkosságban és részletesen elmondotta a gyilkosság körülményeit. A letartóztatottak eddigi tagadásával szemben ez a vallomás tisztázta a helyzetet és késő este a többi három gyilkos is bevallotta a rablógyilkosságban való bűnrészességét. Csupán a tettség és hulla eltakarítása körüli részletekben van némi ellentmondás, mert a tettséget mindegyik vád-lott igyekszik magáról lehetőleg elhárítani és azt cinkostársára fogni. A főbűnösök Gellért Imre és Borsos János. Kappay vizsgálobíró ugyancsak tegnap hallgatta ki a meggyilkolt özvegyét is. Az asszony nem

tud beszámolni a férjénél levő pénzüsszeg mennyiségéről, mert férje sohasem közölte vele pénzbeli dolgait. A vizsgálat folya-mán mindinkább kidomborodik, hogy Gellérték Németet a nála levő nagy-összegű hamis pénzért gyilkolták meg. Azt hiszik ugyanis, hogy Német István a gyilkosokkal hamis pénzek értékesítése miatt érintkezésben állott. Most ebben az irányban folyik a vizsgálat.

Öngyilkos cégfőnök.

Bécs, szeptember 11. Hirsch Géza a 30 év óta fenálló Luovre divatáru cégnek főnöke ma reggel lakásának ablakából a gyalogjáróra vetette magát és meghalt.

Gyanus mozgalmak Bukovinában.

Cernovitz, szeptember 11. A bukovinai parasztek közt nagy mozgalom mutatkozik is-mét. Parasztek titkos gyűléseket tartanak, me-lyeken izgatók arra lázítják a népet, hogy a földesur ellen vonuljanak. Attól félnek, hogy a tavalyi román mozgalomhoz hasonló esemé-nyek fognak történni. Az idej rossz aratás és árvizek borzasztó inséget teremtettek, úgy, hogy a lakosság éhinség előtt áll.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Mi történt az éjjel? és az Irisz-ballett vendégszereplése.

Asszonyregiment — Irisz-ballett.

A nyári szinkörben ne legyen az ember válogató, hanem ha Középeurópa legszell'emte-leőbb darabját, az Asszonyregimentet adják elő, nézze végig s örüljön, hogy nem a Berger Zsigát kell hatodsor is megnéznie. *Károlyi* Leona asszony mindig jókedvű játéka, szép éneke, Hajnal, Krasznai Kassai komikus figurái azonban még így is sok tapsot arattak.

Ig zán szép és gyönyörködtető azonban a milánói ballett társaság új darabja az *Irisz*. A csodálatosan finom és könnyed fátyol- és szer-pentin táncok, fantasztikus csoportosítások a földszínen és a levegőben, midőn a táncosnők majd mint tündérek, majd mint pillangók jelen-nek meg gyönyörű színpompás megvilágításban. a magasban röpködnek s a reájuk vetített vi-rágminták, tarka-barka színes sugarak között valóban fantasztikus látványt képeznek.

A pontosan előadott szép zenekíséret szinte beleolvad a táncmutatványokba, s a plasztikus tánc, szép arcok, pazar színek és dallamos muzsika gyönyörködtető harmoniává egyesül-nek. A ballett megtekintését mindenkinek jó lélekkel ajánlhatjuk. — 5.

MULATSÁG.

Az Iparosifjak szüreti mulatsága.

A »Nagyvárad-i Ipartestület Ifjúságának Önképző Egylete« 1908. évi szeptember hó 20-án (vasárnap) a »Kereskedelmi Csarnok« d sz-termében könyvtárának gyarapítására látványos diszfelvonulással tartandó zárkörű jelmezes székely csángó szüreti mulatságot rendez, melyre kívül címzett urat és b. családját tisztelettel meghívjuk. Zboray Gyula, egyl. elnök. Kovács Mihály, r. biz. elnök. Katona Mihály, egyl. jegyző. Balogh Ferenc egyl. főpénztáros. Ifj.

Rottensteiner Lajos, egy. pénztáros. Pintér Mihály, egy. ellenőr. Bereczky Béla, egy. gazda. Fleisz Elek, r. biz. jegyző. Kalla Sándor, Kelch Róbert, Kun István, Malcz Mór, Mezey László, Mihalek Mihály, Nagy Ferenc, ifj. Nagy Lajos, Poretonek Mihály, Rosenberg Ernő, Seiler Jenő, Tárnok István rend. biz. tagok. Belépti-díj: Személyjegy 1 kor. 20 fill. Családjegy (3 személyre) 3 korona. Jegyek előre válthatók: Balogh Ferenc Sztaroveszky-útcái, Zboray Gyula és társa Rákóczi-uti üzletében és az Egyet Körös-utca 1. szám alatt levő helyiségében. Kezdeté este pont 8 órakor. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirdapilag nyugtáz a rendezőség.

Igazságszolgáltatás.

A bál után.

Nagy bált rendeztek az 1907. esztendő farsangjában a belényesi legények. Folyt a bál, no meg a pálinka felesleges mennyiségben. Nagyön természetesen, hogy minden farsangnak megvan a bójtje — és ha ezt még ifj. Moga János, Tóth János és Tóth Sándor nem tudták, megtanulhatták a nagyvárad kir. törvényszék büntető tanácsa előtt.

Ugyanis a fentemlített három legény — három falubeli leányzó társaságában hazafelé tartott a bál után. Ez azonban nem történt meg kurjongatás, lárma és egyéb csendzavarás nélkül. Végre az éjjeli őr megsokallotta a dolgot és figyelmeztette a legényeket, hogy csendben menjenek haza.

Az éjjeli őr figyelmeztetésére a három legény nekiesett az éjjeli őrnek, fegyverét elvették és egy kicsit (!) helybenhagyták.

Hatóság elleni erőszak büntetével vádolva állott tegnap a három legény a kir. törvényszék előtt, ahol 8—8 napi fogházzal honorálták hősi cselekedetüket.

Az ítélet jogerős.

Ivás közben.

Pusztaterebes község egyik kocsmájában szedte magába a jóléle pálinkát Szondi Gáspár gazda ember. A pálinka annyira megzavarta esztét, hogy mindenki belekötött, aki a kocsmában időzött. Egy ideig csak túrték a többi vendégek a köztözködést, de azután Papp György, Drimbó Lőrinc, Farkas János, Konta Péter — kik szintén többé-kevésbé ittasok voltak közre fogták Szondit és úgy helyben hagyták, hogy 20 napig nyomta az ágyát.

A négy vádlott súlyos testi sértés vétségével vádolva állott tegnap a nagyvárad kir. törvényszék büntető tanácsa előtt, mely a vádlottakat *Millye* Gyula elnöklésével 14—14 napi fogházra ítélte.

Az ítélet azonnal jogerőre emelkedett.

A fagyvásárhelyi bankóbevaltók.

Megemlékeztünk tegnapi számunkban Szilvási József és társai üzelméről. Azt híresztelték ugyanis Kápolna községben *Szferle* Péter és *Janiczkó* György, hogy ismernek egy jószívű urat, aki bankókért kétszer annyi ezüstpénzt ad.

Négy kápolnai gazdát sikerült is beugratniok, kik összesen 2020 koronát adtak a »jószívű urnak«, ki nem volt más, mint egy fegyháviselt alak, *Szilvási* József. A kir. törvényszék tegnap a késő éjjeli órákban meghozta ítéletét, amely szerint Szilvási József 3 évi, *Szferle* Péter és *Janiczkó* György két és fél évi fegyházbüntetéssel sújtottak. Az összes felek felebbtek.

NYILTTÉR.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglő saját te mést, kitűnő boraival, finom Dréher sörrrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

HAVI FIZETÉSSEL!

Könyvkihordó asszonyok felvételnek **Sebő Imre** könyvkereskedésében Rákóczi-ut.

Modern

= úri lakás =

(3 szoba, előszoba, für-

dőszoba és egyéb mel-

- lékhelyiségek) -

nov. 1-re KIADÓ.

Bővebbet Jókai-utca 15. szám a.

Tanuló fizetéssel felvétetik!

Cím a kiadóban.

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Írta: C. V.

(Folytatás.) 21

— De hát teljességgel nem alkalmazhatnám más?

— Nem — felelt határozottan Náthán, mert kezemből másnak ki nem adom, mert ezt más vagy igen rövidre, vagy igen hosszú tájra könni, vagy a kilincsnél, vagy a horognál hibázhatná el a dolgot s azt mondhatná: Náthán öreg napjaira kontarmunkát készít!

— Hadd el tehát kivételesen, most az egyszer tanyádat s alkalmazd magad a szerkezetet a kapura, hisz csak egy éjjeli sétádba kerül.

— Egy éjjeli sétádba, melyért nappal felakaszthatnak!

— De az én kedvemért, ha szépen kérlek!

— Mire? hogy felakasztassam magam?

— Nem, hanem, hogy sétálj! — Sétálj Náthán, bizva változatlan szerencsédben, mely még soha cserben nem hagyott!

— Ám legyen, érted megteszem.

— Hársfa utca 88-ik szám.

— Ismerem a házat, járt kapuzárában tolvajkulcsom s a rendőr jól lehet azért nem csukja be kulcsával, mert gyanítja, hogy még

nem porladt el ama kéz, amely kénye-kedve szerint minden percen fölnyithatná. Holnap éjjelre a kés a kapu fölött függni fog. Hársfa-utca 88-ik szám. Négyeszer vendégszerepeltem már ama szinpadon, ez lesz az ötödik felvonás.

— Mely után a függöny a rendőr fejére legördül.

A két ismerős összelelkelt s Dávid ágázolván a szemétdombokon, lefesthetlen állapotban hazaérkezett.

XVI.

A lezuhanó kés.

Dávid késő estig el sem hagyta szállását s aztán a vastag asszonyhoz ment, tudtára adni Náthánnal való értekezlete eredményét.

Léni, noha egyedül volt, nagyobb óvatosság tekintetéből a mellékszobába vezette Dávidot s becsukta az ajtót. De alighogy elbeszélését elkezdé, Vilma nyitott be a külső szobába és figyelmessé téve ama körülmény által, hogy a mellékajtót csukva találta, lábhegyen oda lépett és hallgatódzott.

Dávid elmondta a vastag asszonynak, hogy Náthánnal miben állapodtak meg s hogy a gyilok éjjeli két órára függni fog Andor szállása kapuja fölött s mihelyt a kilincsré helyezi kezét menthetlenül veszte lesz.

A fiatal leány elfojtott lélegzettel az ajtó mellett, mindent hallott s mindent megértett.

Mitévő legyen most, a rettentő titok fölfedezése után? Ha a szobában marad s megvárja míg a mellékajtó föltárul, jelenléte gyanakodást ébreszthetne; már pedig csak úgy szolgálja Andor érdekeit s csak úgy óvhatja meg a biztos haláltól, ha itt a háznál senki előtt gyanussá nem válik.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 11.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 11.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. szept. 11.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyerevény sorsjegy kölesön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	145.—
Osztrák járadék papirban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50

A szerkesztőségért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Wallerstein Fülöp Fiai cég

:: Bémer-tér, Pannonia mellett ::

**a bekövetkezett
:: holt idényre ::**

**a rőfös áruk árait
tetemesen leszá-
litotta.**

Most jut eszembe, hogy

iskolai

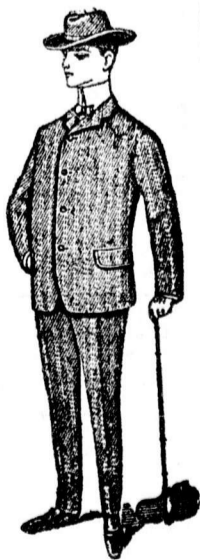
harisnya, női és férfi harisnya, keztyű, trikó, kötött kabátka és mellény, sálkendő, valódi Jäger tanár-ruházat és esőernyőnek a legversenykésebb beszerzési forrása.

BARTOS H. és TSA

kizárólagos harisnyai és ernyőkülönlegességi üzlete

NAGYVÁRAD, RAKÓCZI-UT 2.
(Bazár-épület.)

!! Javítások elfogadtatnak !!

Iskola idény beálltával
fedezzük szükségletünket kész
fiu- és gyermek-ruhákban csakis

Kálmán Ferencz

férfi-szabó, kész ruhaáruházában.

— Nagyvárad, Rakóczi-út. —
(az Orsolya-zárdával szemben.)

legjobb helyen készült munka, utól-
:: érhetetlen olcsó szabott árak, ::

Vendéglő áthelyezés!!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Kurlender házban **14 évig fennálló kóser** vendéglőmet Zöldfa-utca 10 sz. (Dr. Várnai-ház ifj. Weisz Bernát mellé) : : : :

HELYEZTEM ÁT.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve

tisztelettel

GRÓSZ A.

vendéglős.

Legjobbak

a

Moskovits

czipők.

Kosuth-utca 5.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK

és

PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugy-
szintén

havi bérletre igen olcsó árban

számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Az őszi és téli áruk kiárusítása megkezdődött

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházában,

hol a legjobb minőségű őszi és téli kelmek, se-lyemblousra valók, őszi és téli felöltő modellek, szörmegallérok, kabátok, fehéreneműek, vásznak, szőnyegek, függönyök, asztalneműek stb.

végeladási árban árusítatnak ki.

Saját érdeke tehát mindenkinek, hogy ebbeli szükségletének beszerzése előtt a cég áruházat felkeresse, hol az árak rendkívüli olcsóságáról az áruk jó s á g á r ó l személyesen is meggyőződhetik.

Elsőrangú divattermeiben a legszebb angol kosztümök és francia toilettek igen jutányos árban vállaltatnak.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.

STERN JAKAB

első nagyváradai villanyerőberendezett rez és harang-öntője, épület, díszbádógos és vízvezeték felszerelő.
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
Városi és vidéki telefon 194.

Készít ércárut, gépfelszereléseket, fém és sárgaréz, nyersöntvények, bárminemű csen-

gök, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőz-vezetékhez szükségesítető sárgaréz és fémmunkákat, mindennemű épület- és műbádógos munkákat, víz-vezeték berendezéseket. Saját találmányu és a m. kir. József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN fejlesztő készülékeimmel felszerelék városok, kasté-lyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat.
Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközök.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Wéber Testvérek

Mérték utáni megren-
delések elfogadtnak.

kész női és gyermek ruha áruháza Nagyvárad.

Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruháza.

NAGY VÁLASZTÉK.

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehéreneműek olcsó bevásárlási forrás.

Megrendelések 2 nap
- alatt készülnek. -

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.